

**Голові спеціалізованої вченої ради Д 26.613.07
при Національній медичній академії
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика,
академіку НАМН України,
д.мед.н., професору Вороненку Ю.В.**

ВІДГУК

офіційного опонента член-кор. НАМН України, д.мед.н., ст.наук.співробітника, Дячука Дмитра Дмитровича на дисертаційну роботу Безрука Володимира Володимировича «Медико-соціальне обґрунтування удосконаленої моделі надання медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на регіональному рівні», яка подана до захисту до спеціалізованої вченої ради Д 26.613.07 при Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, МОЗ України на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальностями 14.02.03 – соціальна медицина, 14.01.10 – педіатрія (222 – Медицина)

Актуальність теми.

Дисертаційна робота Безрука Володимира Володимировича присвячена вирішенню важливої проблеми сучасної медицини та охорони здоров'я – забезпеченню доступності та якості спеціалізованої медичної допомоги дитячому населенню в умовах організаційних змін і обмеженості ресурсів.

Тема дисертації, перекликається із стратегією реформування галузі охорони здоров'я в Україні, одним із завдань якої передбачено оптимізацію регіональної мережі закладів охорони здоров'я з урахуванням потреб пацієнтів, соціально-демографічних характеристик населення та нового адміністративного розподілу об'єднаних територіальних громад. Слід відмітити, що не дивлячись на досить значний вклад вчених щодо вирішення цього стратегічного завдання, все ще існує брак наукової доказової бази для обґрунтування управлінських рішень з цього напрямку реформування.

Значимість дисертаційного дослідження підсилюється тим, що воно торкається вирішення актуальної медико-соціальної проблеми педіатрії в Україні, пов'язаної із високим рівнем поширеності інфекційно-запальних захворювань органів сечовидільної системи серед дитячого населення, високим ризиком розвитку ускладнень від них та інвалідності.

Слід відмітити, що в Україні не проводились комплексні наукові дослідження з питань удосконалення системи надання спеціалізованої медичної допомоги дітям із захворюваннями сечовидільної системи в умовах реформування системи охорони здоров'я. Тому визначена автором тема дослідження, присвяченого удосконаленню спеціалізованої нефрологічної допомоги дитячому населенню, із врахуванням особливостей здоров'я дітей, її організації та ресурсного забезпечення на регіональному рівні, є актуальною.

Мета дослідження, якою передбачено – обґрунтування, розробка та впровадження удосконаленої функціонально-організаційної моделі медичної допомоги дітям з інфекційно - запальними захворюваннями сечовидільної системи на регіональному рівні, повністю розкрита у послідовних завданнях.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі забезпечується:

- достатнім обсягом даних, отриманих в ході комплексному аналізу стану здоров'я дитячого населення Чернівецької області (2006-2017 рр.) та організації надання спеціалізованої медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи в закладах охорони здоров'я Чернівецької області в порівнянні із загальноукраїнськими показниками. Вивчення відбувалося на підставі матеріалів офіційної статистичної звітності Державного комітету статистики України, Центру медичної статистики МОЗ України, зокрема ф.№12 «Звіт про захворювання, зареєстровані у хворих, які проживають у районі обслуговування лікувально-профілактичного закладу» - 308 од.; «Звіт про дітей-інвалідів віком до 18 років, які проживають у районі обслуговування лікувально-профілактичного закладу, будинку дитини / інтернатному закладі» - 132 од.; ф.№20 «Звіт лікувально-профілактичного закладу» - 308 од.; ф.№31 «Звіт про медичну допомогу дітям» - 154 од.;
- вивченням стан мережі, ресурсного забезпечення та діяльності комунальних закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу дітям регіону в цілому, додатково проаналізовано ресурсне забезпечення закладів охорони

здоров'я, що надають спеціалізовану допомогу дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи (мережа, матеріально-технічне, кадрове, фінансове). Інформаційним джерелом були матеріали офіційних форм медичної статистичної звітності за 2006 - 2017 рр.: ф.№17 «Звіт про медичні кадри» - 308 од.; ф.№47-здоров «Звіт про мережу та діяльність медичних закладів» -308 од.;ф.№6-ПВ «Звіт про надходження та використання коштів загального фонд} » (форма 2д, №2м) - 616 од.; баланс (форма №1) «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень» (форма №4-2д, №4-2м) - 616 од.

- аналізом рівня задоволеності батьків дітей з нефрологічною патологією (100 од.), лікарів за фахом: педіатрія, дитяча нефрологія, лікар загальної практики – сімейна медицина (264 од.) станом і якістю нефрологічної допомоги дітям та керівників закладів охорони здоров'я (68 од.) - станом організації надання нефрологічної допомоги на регіональному рівні.

- обґрунтуванням ефективності функціонально-організаційної моделі надання медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на регіональному рівні допомоги дітям (25 карт експертних оцінок від незалежних висококваліфікованих фахівців соціальної медицини та клініцистів);

- використанням адекватного методичного апарату дослідження, зокрема застосуванням на різних етапах дослідження методів системного підходу і системного аналізу, бібліосемантичного, клініко-лабораторного, мікробіологічного, медико-статистичного, соціологічного, концептуального моделювання, організаційного експерименту, експертних оцінок.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах плану проведення науково-дослідних робіт ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України» та є фрагментом комплексних науково-дослідних тем: «Наукове забезпечення реалізації Європейської політики ЗДВ-21 в умовах оптимізації системи охорони здоров'я України» (№ держреєстрації 0112U002809, термін

виконання 2012-2014 рр.) та «Науковий супровід, моніторинг та оцінка моделей розвитку сфери охорони здоров'я в Україні на регіональному рівні» (№ держреєстрації 0115U002852, термін виконання 2015-2017 рр.), у яких автор брав безпосередню участь.

Наукова новизна, теоретична та практична цінність дослідження.

При виконанні дисертаційної роботи вперше в Україні:

– сформовано концептуальні підходи щодо удосконалення надання медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на регіональному рівні на основі раціональної часткової реструктуризації існуючої мережі, функціональної оптимізації ЗОЗ із урахуванням медико-демографічних особливостей та стану здоров'я дитячого населення;

– розроблено стратегію та тактику удосконалення надання медичної допомоги дітям із інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи, розроблено функціонально-організаційну модель, базовою основою якої є інтеграція якісно нових елементів з існуючими та функціонально зміненими, що надало удосконаленій моделі нових якостей по забезпеченню ефективної медичної допомоги дитячому населенню.

– визначено етапність організаційної взаємодії закладів охорони здоров'я регіону у наданні медичної нефрологічної допомоги дітям, обсяг і послідовність медичних втручань сімейних лікарів, педіатрів, нефрологів, урологів та розроблено клінічний маршрут пацієнта дитячого віку з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи для отримання доступної, ефективної допомоги згідно діючих медико-технологічних документів;

– удосконалено рекомендації щодо загальних підходів у виборі патогенетичної терапії при лікуванні інфекційно-запальних захворювань сечовидільної системи у дітей з урахуванням особливостей регіональної антибіотикорезистентності основних груп уропатогенів та застосування антибактеріальних препаратів на амбулаторному та/або стаціонарному етапі

маршрута пацієнта з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи.

Теоретичне значення роботи полягає у доповненні теорії соціальної медицини щодо шляхів удосконалення етапів організації надання нефрологічної допомоги дитячому населенню та педіатрії → визначена етапність у організації спеціалізованої нефрологічної допомоги дітям та проведені обґрунтованої, раціональної антибактеріальної терапії на амбулаторному та стаціонарному етапі лікуванні пацієнта з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи.

Практичне значення одержаних результатів у тому, що вони слугували підґрунтям для розробки удосконаленої моделі надання медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи регіонального рівня (на прикладі Чернівецької області) на основі обґрунтування створення регіонального/міжрегіонального центру спеціалізованої медичної допомоги дітям із інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи, з його структурно-функціональними складовими та сформованими напрямками діяльності.

Здійснена розробка рекомендацій щодо загальних підходів у виборі патогенетичної терапії при лікуванні інфекційно-запальних захворювань сечовидільної системи у дітей з урахуванням особливостей регіональної антибіотикорезистентності основних груп уропатогенів та застосування антибактеріальних препаратів на амбулаторному та/або стаціонарному етапі маршруту пацієнта з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи. Вагомий практичний внесок у процес лікування має визначення сучасної етіологічної структури збудників інфекції сечової системи та їх антибіотикочутливості серед дитячого населення Чернівецької області та запровадження регіонального моніторингу антибіотикочутливості збудників інфекції сечової системи з метою підвищення якості надання спеціалізованої нефрологічної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи в Чернівецькій області.

Впровадження результатів дослідження здійснено на етапах його виконання на національному, галузевому, регіональному та базовому рівнях. Автором представлені акти впровадження матеріалів дисертаційного дослідження в практичну діяльність закладів охорони здоров'я та у навчальний процес вищих медичних закладів освіти.

Основні положення дисертаційної роботи в достатній мірі обговорені на наукових конгресах і науково практичних форумах міжнародного, державного та регіонального рівнів.

Повнота представлення результатів дисертаційного дослідження у друкованих працях. За результатами дослідження опубліковано 52 наукові праці, які відображають основні наукові результати, зокрема, 26 статей у фахових наукових виданнях України, у т.ч. 2 статті у фаховому науковому виданні України, що включено до наукометричної бази Web of Science; 5 статей – у фахових наукових іноземних виданнях, у т.ч. 1 стаття у фаховому науковому виданні, що включено до наукометричної бази Scopus (автором одноосібно опубліковано 12 наукових праць у фахових виданнях України та 2 в іноземних фахових виданнях, у т.ч. 1 стаття у фаховому науковому виданні, що включено до наукометричної бази Scopus); 2 патенти України, 2 інформаційні листи, 1 методичні рекомендації, 16 праць – у матеріалах конференцій, конгресів, з'їздів, у т.ч. 2 у закордонних матеріалах конференцій.

Структура та обсяг дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота оформлена згідно вимог МОН України та викладена на 403 сторінках друкованого тексту, основний – на 266 сторінках, і складається з анотації, вступу, 8 розділів власних досліджень, узагальнення отриманих результатів, висновків та практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, що містять 393 найменування (271 – вітчизняних авторів, 122 – іноземних), 4 додатків. Дисертаційне дослідження ілюстровано 71 таблицею, 52 рисунками та 9 розрахунковими формулами.

У вступі дисертаційного дослідження автором висвітлено актуальність і мету роботи, завдання дослідження, зв'язок із НДР, наукову новизну,

теоретичне і практичне значення роботи, особистий внесок автора, апробацію результатів дисертації та публікації, що підтверджує самостійність виконання дисертаційного дослідження.

У першому розділі **«Проблеми поширення інфекційно-запальних захворювань сечовидільної системи у дітей та особливості організації медичної допомоги»** наведено результати системного огляду наукової літератури, що дозволило узагальнити міжнародний досвід та існуючі вітчизняні напрацювання щодо проблеми, що досліджувалася. Якісно проведений аналіз дозволив автору уточнити напрями дослідження, його мету і завдання.

У другому розділі **«Програма, матеріали та методи дослідження»** наведено розроблену для досягнення мети і вирішення поставлених в дисертації завдань програму дослідження, описані об'єкт та предмет дослідження, методи та матеріали дослідження.

У третьому розділі **«Аналіз стану здоров'я дитячого населення, особливості динаміки захворюваності, поширеності інфекційно-запальних хвороб сечовидільної системи в Чернівецькій області»** висвітлено результати вивчення та комплексний аналіз десятирічних трендів показників здоров'я дитячого населення Чернівецької області. Автор робить висновок, що рівні поширеності групи хвороб інфекції нирок серед дитячого населення перевищують загальнодержавні та мають негативну тенденцію; рівні захворюваності на хвороби «Інфекції нирок» серед підлітків достовірно більші, ніж серед дітей 0-14 років в Україні та області; відсоток хворих на інфекцію сечовидільної системи практично в 1,5 рази більший в області серед дітей різних вікових груп ніж по країні та обґрунтовує необхідність вивчення особливостей організації надання медичної допомоги цій категорії дитячого населення.

З огляду на вказане у четвертому розділі **«Результати аналізу основних показників надання медичної допомоги дітям, хворим на інфекцію сечовивідних шляхів, в закладах охорони здоров'я Чернівецької області»**

представлено результати оцінки та порівняльного аналізу основних показників діяльності ЗОЗ Чернівецької області, які надають нефрологічну спеціалізовану та високоспеціалізовану медичну допомогу дітям, із загальноукраїнськими показниками, що дозволило автору виявити чинники впливу та визначити напрями удосконалення організації цієї допомоги.

У п'ятому розділі **«Оцінка рівня ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я, що надають нефрологічну допомогу дитячому населенню Чернівецької області»** дисертант представляє результати оцінки та аналізу ресурсного забезпечення надання медичної допомоги дитячому населенню із захворюваннями нирок, вказує на нерівномірність розподілу бюджетних ресурсів за різними районами області, скорочення ліжкового фонду та неможливість застосування сучасних лікувально-діагностичних технологій, які відповідають сучасним медичним стандартам, в існуючих умовах. Аналітичний матеріал, розрахунки та висновки представлені у цьому розділі стали аргументами для розробки пропозиції щодо необхідності створення спеціалізованого (регіонального / міжрегіонального) центру нефрологічної допомоги дітям та включення її до Регіональної програми розвитку та підтримки обласних комунальних закладів охорони здоров'я на 2020-2022 роки (програма прийнята на пленарному засіданні XXXV сесії Чернівецької обласної ради VII скликання (Рішення № 229-35/19 від 18.12.2019 року).

У розділі 6 **«Клініко-лабораторна характеристика інфекцій сечової системи та статеві-вікові і територіальні відмінності їх поширення серед дитячого населення Чернівецької області»**, який дисертантом присвятив вивченню клінічних аспектів зазначеної проблеми, було вивчено етіологічну структуру збудників ІСС у дитячого населення Чернівецької області; визначено регіональний спектр чутливості до антибактеріальних препаратів (антибіотиків) серед основних груп уропатогенів у дитячого населення регіону. Дисертантом запропоновано клінічні підходи до оптимізації вибору раціонального варіанту анти бактеріальної терапії цій категорії пацієнтів.

Розділ 7 «Оцінка задоволеності батьків (родичів), лікарів нефрологічною допомогою дітям та керівників закладів охорони здоров'я організацією її надання на регіональному рівні» дисертації присвячено вивченню рівнів задоволеності споживачів медичних послуг – батьків (родичів) дітей і надавачів медичної допомоги (лікарів за фахом педіатрія, дитяча нефрологія, лікар загальної практики) станом і якістю нефрологічної допомоги дитячому населенню та керівників закладів охорони здоров'я – організацією надання нефрологічної допомоги дітям на регіональному рівні.

Автором встановлено, значний вплив стану організації амбулаторної медичної допомоги на рівень задоволеності нею серед батьків (родичів) дітей з нефрологічною патологією у Чернівецькій області. Дисертант, спираючись на думку лікарів, керівників закладів охорони здоров'я обґрунтовує потребу в удосконаленні існуючої моделі надання нефрологічної допомоги дітям у регіоні.

У розділі 8 «Обґрунтування, розробка та впровадження удосконаленої функціонально-організаційної моделі надання медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на регіональному рівні» автором сформовано концептуальні напрями щодо удосконалення надання спеціалізованої медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на прикладі Чернівецької області і представлено її удосконалену функціонально-організаційна модель, основою якої стали результати, отримані дисертантом на попередніх етапах дослідження. Інноваційними елементами авторської моделі стали: регіональний/міжрегіональний центру спеціалізованої медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи, електронний реєстр пацієнтів та медична електронно-інформаційної системи, як інфраструктурні складові для забезпечення регіональної комплексної цільової програми збереження здоров'я дітей Чернівецької області.

Дисертантом доведено, що інтеграція запропонованих елементів із раніше існуючими та функціонально зміненими, надала можливість удосконаленій

моделі нових якостей для повноцінного забезпечення медичною допомогою дітей з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на основі наявних ресурсів охорони здоров'я та передбачено у обґрунтованій і затвердженій до виконання регіональній комплексній програмі.

На мій погляд, це дуже важливі інновації, які підкреслюють науково-практичну цінність дисертаційного дослідження та дають підстави зробити висновок про його завершеність, відносно сформульованої мети.

Запропонована автором удосконалена модель отримала високу оцінку незалежними експертами ($9,26 \pm 0,08$ бали).

Висновки дослідження та практичні рекомендації є аргументованими та обґрунтованими, містять фактичний матеріал, відповідають меті і завданням дисертації та відображають зміст результатів отриманих у ході дослідження.

Оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації. Автореферат дисертаційного дослідження за змістом, оформленням та структурою у повній мірі відповідає основним положенням дисертації та оформлений згідно до вимог ДАК України.

Дисертаційне дослідження Безрука В.В. «Медико-соціальне обґрунтування удосконаленої моделі надання медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на регіональному рівні» подане на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук відповідає паспорту спеціальностей 14.02.03 – соціальна медицина та 14.01.10 – педіатрія (222 – Медицина). Під час ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження плагіату не виявлено.

Тематика докторської дисертації не є продовженням теми дисертації виконаної Безруком В.В. на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук.

Оцінюючи дисертаційне дослідження, як самостійну, завершену наукову працю, в якій вирішена актуальна наукова проблема в галузі соціальної медицини та педіатрії до здобувача виникли **дискусійні запитання, які не**

впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та її науково-практичної цінності:

1. Запропонована Вами інновація – функціонально-організаційна модель надання медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями забезпечує оптимальну територіальну, та функціональну доступність спеціалізованої нефрологічної допомоги дитячому населенню. Як на Ваш погляд, хто конкретно несе відповідальність по втіленню запропонованої удосконаленої моделі в практику? У цьому ж контексті виникає наступне запитання, як співвідносяться Ваші пропозиції із діючим наказом МОЗ України від 29.12.2016 р. № 1422 ?

2. Як запропонована Вами інновація співвідносяться із напрямками реформування системи охорони здоров'я України загалом?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Безрука Володимира Володимировича «Медико-соціальне обґрунтування удосконаленої моделі надання медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на регіональному рівні», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальностями 14.02.03 – соціальна медицина та 14.01.10 – педіатрія є самостійно виконаним комплексним і завершеним науковим дослідженням, що містить нове вирішення актуальної науково-прикладної проблеми соціальної медицини та педіатрії – удосконалення функціонально-організаційної моделі медичної допомоги дітям з інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи на регіональному рівні, реалізація якої сприятиме поліпшення здоров'я дитячого населення і раціональному використанню ресурсів системи охорони здоров'я.

Враховуючи актуальність дослідження, наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, обґрунтованість основних положень, висновків та практичних рекомендацій, кількість опублікованих наукових праць, позитивні характеристики впровадження отриманих результатів у

практику охорони здоров'я виконана дисертаційна робота відповідає вимогам пп. 9, 10 і 14 «Порядку присудження наукових ступенів» Постанов КМУ від 24.07.2013 р. за № 567 та від 19.08.2015 р. за № 656, стосовно дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук, а її автор Безрук Володимир Володимирович заслуговує присудження наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальностями 14.02.03 – соціальна медицина, 14.01.10 – педіатрія (222 – Медицина).

Офіційний опонент,

директор ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами,
член-кор. НАМН України,
д.мед.н., старший науковий співробітник

Д.Д. Дячук

Підпис директора

Д. Д. Дячук

Назв. від кадрів:
12.02.2021р.

М. Турецькова